NEW YORK TIMES BESTSELLER

Scott Adams

Ako zlyhať takmer vo všetkom a predsa vyhrať

Knihy Bajkal

Scott Adams

Ako zlyhať takmer vo všetkom a predsa vyhrať

Knihy Bajkal

Scott Adams

Ako zlyhať takmer vo všetkom a predsa vyhrať

Z angličtiny preložil Lukáš Bendík

Bajkal

Scott Adams: Ako zlyhať takmer vo všetkom a predsa vyhrať

Z anglického originálu *How to Fail at Almost Everything and Still Win Big*,
vydaného vo vydavateľstve Portfolio/Penguin LLC, New York 2013.

Preložil Lukáš Bendík, jazyková úprava: Jana Novomestská, grafická úprava: Ján Hanušovský

Vydalo v roku 2020 Vydavateľstvo Bajkal ako svoju 4. publikáciu.

Copyright: © Scott Adams Inc., 2013
All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.
This edition is published by arrangement with Portfolio, an imprint of Penguin Publishing Group,
a division of Penguin Random House LLC.

Translation © Lukáš Bendík, 2020
Slovak edition © Vydavateľstvo Bajkal, 2020

ISBN: 978-80-99975-02-7

www.knihybajkal.sk
vydavatelstvo@knihybajkal.sk

OBSAH

7 **Úvod**

14 **Diagnóza blázon**

17 **Deň môjho vystúpenia**

20 **Vášeň je vám nanič**

23 **Krátky exkurz do mojej bohatej zbierky neúspechov**

36 **Najväčší favorit spomedzi všetkých zlyhaní**

39 **Ciele kontra systém**

45 **Môj systém**

52 **Moja neúspešná kariéra v korporácii**

58 **Skutky verzus snenie**

60 **Fantóm sebectva**

64 **Energia ako rozhodujúce kritérium**

80 **Prevezmite kontrolu nad svojou náladou**

89 **Už ste na dobrej ceste**

91 **Ako ma zradil malíček**

95 **Kariéra rečníka**

97 **Páchateľ odhalený**

99 **Bolestivá liečba**

100 **Objavte svoj talent a naučte sa, kedy opustiť topiacu sa loď**

107 **Je tréning pre vás?**

110 **Ako môžete zvýšiť svoje šance na úspech?**

117 **Matematika úspechu**

159 **Rozpoznávanie vzorcov**

163 **Humor**

168 **Afirmácie**

172 **Správne načasovanie je šťastná náhoda**

176 **Keď afirmácie fungovali**

178 **Ako to bolo ďalej s mojím hlasom?**

181 **Odborníci**

183 **Koho si držať pri tele?**

187 **Ako byť šťastný?**

196 **Stravovanie**

220 **Cvičenie**

231 **Ako to bolo ďalej s mojím hlasom II?**

234 **Komu žičí šťastie?**

236 **CalendarTree**

238 **Ako to bolo ďalej s mojím hlasom III?**

241 **Pár poznámok o afirmáciách**

245 **Zhrnutie**

248 Poďakovanie

249 Poznámky

ÚVOD

Ak ste sa už v práci a osobnom živote vyšplhali tam, kam ste chceli, možno vás príbeh chlapíka, ktorému to šplhanie išlo veľmi ťažko, aspoň trochu rozptýli. Možno v ňom naďabíte na niektoré známe vzorce, ktoré potvrdia, že za váš úspech vďačíte aj niečomu inému ako len šťastnej náhode.

Do rúk sa vám dostal skutočný príbeh o nečakanom úspechu jedného človeka, za ktorým sa skrýva hromada mrzutých neúspechov. A čo vy? Možno ste sa v ostatnom čase vydali na cestu za úspechom alebo si lámete hlavu nad tým, prečo sa vám nedarí a čo robíte zle. Nech už patríte do tej či onej kategórie, verím, že vám táto kniha ukáže niekoľko nových zaujímavých spôsobov, ako ďalej, a možno práve kombinácia vašich a mojich vedomostí vás zachráni pred prípadnou osobnou katastrofou.

Vďačím za svoj úspech talentu, šťastiu, priebojnosti alebo zaň môže kombinácia všetkých týchto faktorov? Jedno viem určite – všetko som robil tak, aby sa na mňa šťastie skôr či neskôr usmialo. Mala táto stratégia zmysel alebo šťastie, ktoré ma postretlo, bola len zvláštna náhoda a ja teraz márne pátram po logickom vysvetlení? Odpoveď na túto otázku som zatiaľ nenašiel. Aj preto vám radím, aby ste môj príbeh porovnali s príbehmi iných úspešných ľudí a snažili sa nájsť vzorce, ktoré sa opakujú. Ja som takto postupoval už od detstva. Buď to fungovalo, alebo som mal len šťastie. Skutočnú príčinu však nepoznám. Ak si z tejto knihy niečo odnesiete a vzápätí dosiahnete úspech, jakživ nezistíte, čomu zaň vďačíte. Vy sa však aspoň môžete nazdávať a tvárit, že to viete a že váš úspech pramení z toho, že ste výnimočná a mimoriadne nadaná bytosť, lebo aj

takto ľudský mozog funguje. Rozhodne sa nenechajte odradiť. Vo vašom prípade to môže byť pravda. Ja si radšej nebudem nič namýšľať a nechám túto otázku nezodpovedanú.

Dôležitá informácia: túto knihu, prosím, neberte ako návod. Ak ste už niekedy v minulosti dali na tvorcu komiksov, je dosť možné, že to nedopadlo dobre. Miestami je ťažké rozoznať, kedy umelec niečo myslí vážne a kedy si z vás robí dobrý deň. Niektoré moje anekdoty zostali dodnes nepochopené, ale ja sa na nich aj tak zabávam. Neraz som sa v online svete aj v skutočnom živote vydával za niekoho iného. Raz ma dokonca zamaskovali profesionálni maskéri a prepašoval som sa až na výročné stretnutie nadnárodnej korporácie. Prečo? Hľadal som inšpiráciu na pokračovanie svojho komiksu a občas ju skrátka treba hľadať na netradičných miestach.

Majte tiež na pamäti, že za napísanie tejto knihy mi niekto zaplatil. Všetci dobre vieme, že za pár drobných pravdu veľmi ochotne prifarbíme. Okrem toho ma mnohí z vás ani nepoznáte a veriť bez akýchkoľvek výhrad cudzincom sa zväčša nevypláca.

Z objektívneho hľadiska je vysoko pravdepodobné, že som jeden z najnedôveryhodnejších ľudí na svete. Nerád to priznávam, no ak si mám vybrať medzi pravdou a vtipom, vždy u mňa zvíťazí bizarný príbeh s humornou pointou.

Taktiež sa musím priznať, že nie som žiaden odborník, dokonca ani v tom, čomu sa venujem. Občas kreslím ako štvorročné dieťa a pri udeľovaní cien najlepším literátom by som bol vďačný, ak by mi udelili aspoň čestné uznanie. Ja vlastne ani neviem, prečo mi za to celé tie roky vôbec platia.

A akoby toho nebolo málo, prichádza ďalšia zrada – kniha je médium, ktoré neulahodí každému. Jedna veľkosť nemôže vyhovovať všetkým a prekvapilo by ma, ak by v knihe bolo niečo, čo by dávalo zmysel všetkým a všade.

Nadišiel čas, aby som vás v krátkosti previedol spleťou zlyhaní, ktoré sťažili moju cestu k úspechu. Určite ste zvedaví, čo bude nasledovať, a preto si prečítajte krátky zoznam tém, ktorý vám síce nemusí veľa povedať, no možno vás navnadí natoľko, aby ste knihu dočítali až do konca.

Obsah knihy v niekoľkých heslách:

1. Potrebujete systém.
2. Váš mozog nie je neuchopiteľný zázrak, ale vlhký počítač, ktorý sa dá naprogramovať.
3. Telesná a duševná energia sú dôležitejšie, než si myslíte.
4. Každá nová zručnosť zdvojnásobí vašu šancu uspieť.
5. Ak chcete byť šťastný, zdravie a sloboda sú na prvom mieste.
6. Šťastie nie je len o náhode.
7. Ak ste hanbliví, predstierané sebavedomie vám môže pomôcť.
8. Dobrá kondička je základ.
9. Jednoduchosť dokáže meniť obyčajné veci na výnimočné.

Ak všetko vyjde, ako má, ani vás nebudem musieť presviedčať a sami uvidíte, že moje slová dávajú zmysel. Pri odvolávaní sa na konkrétny výskum vždy uvediem zdroje a požičiam si tak dôveryhodnosť od ľudí, ktorí naozaj vedia, o čom rozprávajú. Väčšinou však budem čerpať z vlastných skúseností a sľubujem, že všetko, o čom sa dočítate, je pravda. Síce rád žartujem, no sľub je sľub. Všetko vám opíšem tak, ako si to pamätám.

Pred tridsiatkou som nepoznal nikoho, kto by mi dal návod, ako kresliť, ako napísať knihu alebo ako si raziť cestu k úspechu. A práve táto nevedomosť bola na spomínanej ceste veľkou prekážkou, ktorú som chtiac-nechtiac musel preklenúť. Domnieval som sa, že iní úspešní ľudia ťažili najmä z rád a múdrostí svojich priateľov a rodinných príslušníkov. Presne takéto nerovnosti ma dokážu poriadne naštvať a motivovať zároveň. Aj z toho dôvodu sa už desiatky rokov snažím prísť na to, čo na ceste k úspechu funguje a čo nie. Ak chcete uspieť, dovoľte mi poradiť vám. V tejto knihe sa pokúsim načrtnúť akúsi šablónu či odrazový mostík. Nie vždy predostriem zaručený recept, ako vyriešiť vašu situáciu, no určite vám pomôžem zúžiť možnosti.

Skôr ako zhodnotíte, či je táto kniha užitočná alebo nanič, budete potrebovať určitý systém, resp. filtre na rozoznanie pravdy od výmyslov. Väčšina ľudí si naivne myslí, že má dobrý nos na všelijaké podfuky a klamstvá a že sa nenechajú ľahko nachytať. Ak by to tak naozaj bolo, porota na súde by vždy dospela k jednomyseľnému rozhodnutiu a celý

svet by mal identické hodnotové, náboženské či politické presvedčenie. Bohužiaľ, pravda je však taká, že filtre väčšiny ľudí sú nanič. Mnohí nedokážu rozoznať pravdu od fikcie a vlastne ani neexistuje spôsob, ako túto schopnosť objektívne merať. Predstavte si tých, čo s vami nikdy nesúhlasia. Vidíte, s akou suverénnou istotou vám protirečia, hoci sú úplne mimo? A presne takto vidia oni vás.

Ak prídu na pretras vážne a komplikované otázky, nezabúdajte na to najdôležitejšie, a to na pokoru. My smrteľníci sme naprogramovaní, aby sme si poradili s každou situáciou a každým problémom tak, akoby sme im dokonale rozumeli. Opačný prípad, a teda spontánne konanie bez rozmyslu, je pre nás absurdný. Aby ste pocit absurdnosti čo najefektívnejšie eliminovali, odporúčam vám, aby ste sa riadili systémom na rozoznanie pravdy od výmyslov. Zíde sa vám to jednak pri čítaní tejto knihy, ale ešte viac vo vašich osobných životoch. Tento systém pozostáva zo šiestich filtrov, na základe ktorých môžete posúdiť, či vám niekto hovorí pravdu alebo vám len tlačí kaleráby do hlavy. Škoda len, že žiaden z nich nie je stopercentne spoľahlivý.

Šesť filtrov na rozoznanie pravdy od výmyslov

1. Osobné skúsenosti (občas však nemôžete dôverovať ani sami sebe).
2. Skúsenosti rodiny a známych (ktorým taktiež nemožno vo všetkom dôverovať).
3. Odborníci (ktorí to často robia pre peniaze, nie pre pravdu),
4. Vedecké štúdie (nepleťte si koreláciu a kauzalitu),
5. Sedliacky rozum (dobrý spôsob, ako sa mýliť a tváriť sebavedomo zároveň),
6. Rozpoznávanie vzorcov (medzi vzorcom, náhodou a predsudkom je veľmi tenká hranica).

Najkratšia cesta, ktorá vo vašich neusporiadaných a nedokonalých životoch vedie k pravde, je konzistentnosť. Konzistentnosť je základom vedeckej metódy. Bádatelia sa usilujú pozrieť pravde do očí vykonávaním riadených experimentov a pozorovaním konzistentných výsledkov. Vy vo svojom každodennom nevedeckom živote robíte to isté, nie je to však

až také pôsobivé či spoľahlivé. Ak napríklad hodinu po zjedení pukancov začnete prdieť takou intenzitou, že nafúknete vlastné ponožky, je namieste predpokladať, že pukance spôsobujú plynatosť. Nie je to žiadna veda, ale napriek tomu ide o užitočný vzorec. Slovom, konzistentnosť je najlepším ukazovateľom pravdy, hoci nemusí byť absolútna.

Pri selektovaní informácií a hľadaní pravdy je najlepšie aplikovať aspoň dva zo šiestich spomenutých filtrov. Ako príklad si zoberme vedeckú štúdiu, ktorá garantuje, že ak budete jesť len čokoládovú tortu a nič iné, výrazne schudnete. Kontrovať tomuto tvrdeniu však môže váš kamarát, ktorý diétu vyskúšal, no pribral z nej. Toto je príklad nekonzistentnosti. Odrazu môžete porovnať dve situácie, dva uhly pohľadu, podľa ktorých si môžete urobiť vlastný úsudok (ak berieme do úvahy sedliacky rozum, tak tri).

Hneď ako začnete tieto filtre využívať, premyslite si, ako budete k novým a komplikovaným problémom pristupovať. Zakaždým by ste sa mali najprv spýtať – ak takúto možnosť máte – svojho bystrého známeho či známej, ako by postupovali oni. Rozvážni priatelia vám môžu ušetriť fúru času a úsilia. Nepochybujem o tom, že mnohí z vás majú inteligentných priateľov. Vážte si to. Z mojich pozorovaní, bohužiaľ, vyplýva, že veľmi vysoké percento dospelých nemá naporúdzi čo i len jedného rozumného kamaráta, ktorý by im na ceste za úspechom a šťastím mohol pomôcť.

Ak múdreho kamaráta nemáte, práve vo mne ste jedného získali. Ak už ich máte niekoľko, máte šťastie. Múdrych kamošov nie je nikdy dosť. A ako vám pomôžem ja? Rád s vami budem debatovať o všakovakých témach úzko súvisiacich s úspechom, ktoré vaši skutoční kamaráti môžu považovať za divné či otravné.

Nie som odborník na žiadnu z oblastí, o ktorých budem hovoriť, ale som expert na zjednodušovanie. V uplynulých dekádach som sa prevažne venoval kresleniu *Dilberta*. Tvorba komiksu je proces, pri ktorom si zoberiete konkrétnu situáciu, z ktorej budete vychádzať, a následne odstránite zbytočný šum. Tento proces opakujete, až kým nezostane absurdné, no pravdivé jadro. Tvorca komiksov musí túto neľahkú úlohu navyše zvládnuť s vedomím, že na vyjadrenie pointy má maximálne štyri vety. Túto fušku som si vyskúšal už takmer 9 000× a môžem povedať, že občas sa mi to podarí.

Najlepším príkladom toho, aká vie byť jednoduchosť efektívna, je kapitalizmus. Genialita kapitalizmu spočíva v tom, že všetky jeho spletitosti, všetky rozdiely vo firmách, všetky výzvy, rozhodnutia, úspechy či zlyhania môžu byť zredukované na jeden jediný aspekt, na ktorom záleží, a to na *zisk*. Vďaka takémuto zjednodušeniu môže kapitalizmus fungovať. Komplexná podstata obchodovania sa, samozrejme, nevytratila, no vytvorenie jednoduchého a prehľadného ukazovateľa progresu umožnilo kapitalizmu vôbec vzniknúť. Nenájdete jediného rozumného investora, ktorý by kúpil akcie spoločnosti bez toho, aby poznal jej minulosť a predpokladaný zisk. Pre manažment je zisk ukazovateľom toho, či firma napreduje správnym smerom alebo musí podniknúť isté opatrenia. Takéto zjednodušenie, a teda sústredenie sa na zisk, poháňa motor kapitalizmu a určuje jeho ďalšie smerovanie, hoci to nemusí byť vždy najsprávnejšie. Môžete polemizovať o morálnosti či nemorálnosti videnia zisku ako najvyššej priority biznis sveta, nemôžete však tvrdiť, že by to nefungovalo. Prinajlepšom môžete argumentovať tým, že niektoré spoločnosti to ženú do úplných extrémov. Také je ale riziko každého nástroja. Kladivo je dobré len vtedy, ak ho po zatlčení klinca položíte na stôl. Ak budete búchať aj naďalej, drevo môže prasknúť.

Neskôr sa pri zjednodušovaní pristavím a opíšem jednotlivé kroky vedúce k dosiahnutiu úspechu v osobnom či pracovnom živote. Úspech je totiž pre obyčajných ľudí ekvivalentom zisku vo svete biznisu. Je to niečo, čo dokážete merať a vďaka čomu pochopíte všetky komplikované rozhodnutia, ktoré ste v živote učinili. Ale o tom potom.

Rád by som vám dal zaručený recept na úspech, no život nie je až taký jednoduchý. Môžem vám však predostrieť istý model, ktorý môžete porovnávať s vaším postupom. Správna odpoveď, ktorú hľadáte, bude

možno kombinácia toho, čo už robíte, a toho, čo sa dočítate v knihe. Len vy dokážete najlepšie posúdiť, čo zafunguje, a to za predpokladu, že získate nové vedomosti skrze pozorovanie, experimentovanie a rozpoznávanie známych vzorcov a súvislostí.

Na záver úvodu chcem ešte podotknúť, že ak pri niektorej kapitole alebo téme budete mať pocit, že trepem dve na tri, je vysoká pravdepodobnosť, že váš pocit je správny. Mojím cieľom nie je mať jedinú a absolútnu pravdu. Mojím cieľom je ukázať vám nové spôsoby, ako pri hľadaní úspechu a šťastia uvažovať. Porovnajte to, čo si prečítate, s tým, čo už viete, čo robíte a na čo vás nabádajú ostatní. Koniec koncov, každý si musí nájsť vlastný recept.

Prvá kapitola:

DIAGNÓZA BLÁZON

V roku 2005 na jar mi obvodný lekár diagnostikoval istú formu duševnej poruchy. Nepovedal to takto explicitne, ale dovtípil som sa, čo chcel naznačiť, keď ma následne poslal k psychologičke.

Tá si takisto vypočula môj príbeh a dospela k rovnakému záveru: blázon. Ani ona to však nepomenovala priamo. Predpísala mi diazepam a veľmi citlivo poznamenala, že ak sa moja hladina stresu zníži, možno sa raz vrátim do normálu.

Diazepam mi prišiel ako kravina. Odmietol som ho užívať. Nepripadal som si šialený a nemal som ani pocit, že som v strese. Teda aspoň do chvíle, kým sa lekár so psychologičkou nezhodli, že s najväčšou pravdepodobnosťou prichádzam o rozum. Chápal som však, prečo sa obaja študovaní odborníci priklonili práve k tejto diagnóze. To, ako som sa vtedy správal, nemalo od šialenstva ďaleko.

Moja choroba sa prejavovala tak, že som prišiel o schopnosť rozprávať sa s ľuďmi, hoci sám so sebou alebo s mačkou som sa mohol rozprávať celé hodiny. Lekárske konzílium o dvoch členoch tie najpravdepodobnejšie príčiny mojej rečovej poruchy ihneď zavrhlo. Alergie? Nie. Ochorenie dýchacích ciest? Nie. Žalúdočné kyseliny v pažeráku? Nie. Nádor alebo polypy v hrdle? Nie. Mŕtvica? Nie. Neurologický problém? Nie. Po zdravotnej stránke som bol v poriadku, teda až na to, že som z ničoho nič stratil schopnosť rozprávať. Ale s mačkou som mohol debatovať celé hodiny. Alebo sám so sebou. Doma som oduševnene recitoval básne, no keď som mal niekomu zavolať, ledva som zo seba vysúkal štyri zrozumiteľné

slová. Zdalo sa, že trpím akousi divnou sociálnou laryngitídou, no objavili sa aj také názory, že som proste blázon.

Duševná choroba sa vždy javí ako rozumná diagnóza, najmä ak máte dočinenia s umelcami a spisovateľmi. Skutočný rozdiel medzi bláznom a umelcom je niekedy taký, že umelec svoje predstavy prenesie na papier alebo plátno. Za posledných dvadsať rokov neprešiel týždeň, čo by na mojom blogu niekto nespochybnil moje duševné zdravie. A ani sa nečudujem. Sám najlepšie viem, čo tam zverejňujem. Racionálne zmýšľajúca časť môjho mozgu chápe, že ak dostatočne veľa ľudí začne tvrdiť, že som blázon, mal by som to minimálne zvážiť.

Pohrával som sa aj s touto myšlienkou: šialenstvo som možno zdedil. Starý otec z maminej strany strávil istý čas v blázinci a ak ma pamäť neklame, bol to ťažký prípad a nariadili mu aj elektrošokovú terapiu. Liečba zrejme nepriniesla želané ovocie, keďže mama so starkou od neho museli utiecť. Keď na ne ten psychopat vybehol s motykou v ruke s úmyslom vraždiť, schmatli len najnevyhnutnejšie oblečenie a vzali nohy na plecia. Vari som po starom otcovi zdedil niečo, z čoho scvokol? Ktovie.

Čo vám budem hovoriť… žiť s vedomím, že som blázon, ale neviem o tom, bolo vskutku náročné. Keď som sa snažil niekomu prihovoriť, hlasivky sa mi pri snahe vysloviť určité spoluhlásky stiahli a znelo to tak, ako keď telefonujete s mizerným signálom a druhá strana počuje každú tretiu slabiku. Keď som sa v reštauráciách snažil objednať si kolu bez cukru, zvyčajne to vyznelo ako „ola ez curu“. Čašníčka mi venovala rozpačitý úsmev a čakala, kým to zopakujem. Tie chápavejšie sa nado mnou zľutovali a dali mi papier a pero. Inokedy som sa však s pochopením nestretol a odchádzal som naprázdno, hladný a smädný.

Vôbec mi to nešlo do hlavy a vytáčalo ma to. Mohol som predsa bez jediného zaseknutia spievať – hoci príšerne a falošne – a spamäti som bez zadrhnutia recitoval lyrické veľdiela. Keď však prišlo na lámanie chleba, počas rozhovoru s kýmkoľvek som zo seba nemohol dostať jedinú zrozumiteľnú vetu.

Čo som teda robil? Naučil som sa vyhýbať problémovým slabikám podobne ako tí, čo sa zajakávajú. Keď som chcel povedať žuvačka, vyšlo zo mňa len niečo ako „vaka“. Snažil som sa to teda obísť tak, že v obchode som si od predavačky pýtal „tú gumovú vec do úst“. Toto mi však má-

lokto zožral. Ľudia nie sú zvedaví na vaše hádanky a hoci im môžete dať skvelé indície, vždy sa zatvária nechápavo a odfrknú: „Čože?“

Pre človeka, ktorý má rád spoločnosť, je strata reči nočnou morou. V plnej miestnosti známych a kamarátov si pripadá ako duch. A s tým prirovnaním to myslím vážne. Naozaj som si pripadal ako duch, respektíve takto nejak si život ducha predstavujem. Osamelosť zo mňa vysávala všetku energiu a aj výskumy dokazujú,[1] [2] že pocit dlhodobej samoty si na našom tele vyberá takmer rovnakú daň ako starnutie. A s tým musím súhlasiť. Každý deň som mal pocit, že ten boj prehrávam.

Zistil som, že samota je problém, ktorý sa nedá vyriešiť tým, že budem sledovať a počúvať iných, ako sa bavia. Samota sa dá vyliečiť jedine tak, že človek sám začne rozprávať a okolie ho vypočuje. Nasledujúce tri roky som zakúsil odklon od bežného života a silný pocit osamotenosti, a to aj napriek láske a podpore zo strany rodiny a priateľov. Kvalita môjho života klesla pod hranicu, keď už som strácal chuť ráno vstať z postele.

V ranom období prepuknutia mojej rečovej poruchy som sa však musel popasovať s dôležitejším problémom než s osamelosťou. Okrem toho, že Dilbert vychádzal v novinách po celých štátoch, živil som sa aj ako nadštandardne platený profesionálny rečník. Pár týždňov nato, čo sa začali moje problémy, som mal prvýkrát vystúpiť na akcii, ktorú som si dohodol už niekoľko mesiacov vopred. Netušil som, či sa mi na pódiu pred obecenstvom reč zázračne vráti ako v prípadoch, keď si pospevujem či recitujem básne. Čo ak mi hlasivky znovu urobia škrt cez rozpočet? Čo potom? Postavím sa pred publikum a spustím nezrozumiteľnú spŕšku slov?

A tak som napísal mail klientovi, v ktorom som opísal svoju situáciu a dal mu šancu odstúpiť od zmluvy. Klient vedel, do čoho ide a čo sa mi môže stať, predsa sa však rozhodol zariskovať. Tak som si povedal, že to risknem aj ja. Mojím jediným šťastím je, že sotvakedy ma niečo rozhodí. Predstava poníženia pred tisíckami cudzincov, ktorí si moje zlyhanie ešte aj natočia na mobil, mi nerobila na čele až také vrásky, akoby ste čakali. Bol som ochotný podstúpiť toto riziko najmä preto, aby som zistil, ako sa moje hlasivky zachovajú v danej situácii. Vedel som, že musím nájsť nejakú súvislosť, vzorec. Budú moje hlasivky spolupracovať, ak pred obrovským obecenstvom prednesiem niečo, čo sa najprv naučím naspamäť? Bol len jeden spôsob, ako to zistiť.

Druhá kapitola:

DEŇ MÔJHO VYSTÚPENIA

Zúčastnil som sa na stovkách podobných akcií. Z určitého pohľadu je to dokola stále ta istá pesnička: podpísať zmluvu, zarezervovať si let, prísť, prehodiť pár teplých slov s organizátormi, vystúpiť na javisko, rozosmiať publikum, rozdať autogramy, odfotiť sa s fanúšikmi, zavolať si taxík, ísť na letisko a odletieť domov.

Tentoraz však neformálny rozhovor s organizátormi nedopadol úplne podľa predstáv. Niekoľko minút pred uvedením na pódium ma prišli pozdraviť do zákulisia. Robil som všetko, čo bolo v mojich silách, ale zvukom, ktoré zo mňa vychádzali, žiaľ, nerozumeli. Šepkal som, gestikuloval a používal vopred naučené vety, ktoré mi nerobili ťažkosti, aby som organizátorov uistil, že na pódiu nedôjde k faux pas. Ak mám byť ale úprimný, sám som tomu neveril. Na tvárach organizátorov sa zračila panika. Riziko, že vystúpim na javisko a môj krk mi podrazí nohy, bolo veľké.

Vystupovanie pred publikom je podľa viacerých odborníkov pre človeka jeden z najdesivejších zážitkov. To však nebol môj prípad. Absolvoval som skvelý tréning, mal som bohaté skúsenosti a moje publikum tvorili zväčša fanúšikovia *Dilberta*. Nikdy predtým som však v zákulisí nečakal na svoje uvedenie v takej skľučujúcej neistote. Bol to pre mňa úplne nový pocit.

Keď ma moderátor začal predstavovať, vydal som sa smerom k železným schodom, ktorými sa vychádzalo na javisko. Zvukári ešte baštrngovali s technikou a chystali sa mi zapnúť mikrofón. Organizátori zmizli

v tmavých kútoch zákulisia. Publikum bolo netrpezlivé a moderátor ešte stále čosi hovoril. Tých pár sekúnd mi pripadalo ako celá večnosť.

Z bočnej strany javiska som letmo nakukol, aby som si urobil predstavu o obecenstve. Prišli moji obľúbení: technickí a administratívni pracovníci. Niekoľkokrát som sa zhlboka nadýchol. Moderátor povedal vtip, ktorý mal pri mojom predstavení použiť. Publikum sa smialo a bolo pripravené na hlavné číslo.

Začal som sa ošívať a snažil som si zapraviť košeľu. Skontroloval som mikrofón a či sú káble dobre schované pod opaskom. Moderátor zvýšil intenzitu svojho hlasu a zvolal: „Privítajte, prosím, autora známeho komiksu Dilbert Scotta Adamsa!“ Srdce mi búšilo ako zvon. Postavil som sa do stredu javiska, kde ma oslepovala žiara reflektorov. Publikum bolo celé bez seba. Zbožňovalo Dilberta a teda aj mňa. Podišiel som k moderátorovi a potriasol mu pravicou. Pozreli sme sa jeden druhému do očí a pomaly prikývli hlavou. V mojej hlave sa to celé odohrávalo spomalene. Pomaly som prešiel k projektoru. Položil som si materiály na stôl a urobil som dva kroky nabok. Zopäl som ruky pre sebou a snažil sa premeniť potlesk na pozitívnu energiu. Bolo to príjemné, cítil som sa spätý s publikom v dobrom aj v zlom.

V milisekunde, presne podľa plánu, sa môj pulz upokojil rovnako, ako už stokrát predtým pred stovkami iných obecenstiev. Výsledky dlhoročného tréningu sa dostavili, opäť sa mi vrátilo sebavedomie. V mojej predstave som bol ja ten, čo má moc nad publikom. Musel som im len ukázať, že na to mám. A aby sa mi to podarilo, musel som rozprávať.

Dvakrát som sa zhlboka nadýchol a zahľadel sa okolo seba. Publiku som venoval krátky úsmev. Bol som šťastný, naozaj šťastný, že pred nimi môžem stáť. Na javisku som sa cítil ako doma, bol som preň stvorený.

Čakal som, kým aplauz ustane. Potom som ešte chvíľu vyčkával, pekne podľa plánu. Keď rečník stojí pred veľkým publikom, jeho percepcia plynutia času je skreslená. Aj preto neskúsenejší rečníci začnú hovoriť príliš rýchlo. V duchu som si prestavil svoje vnútorné hodiny a snažil som sa ich zosynchronizovať s publikom. Okrem toho som chcel niekoľkými sekundami ticha v publiku prebudiť zvedavosť. Z vlastnej skúsenosti viem, že publikum si často láme hlavu nad tým, ako autor Dilberta rozpráva a aký má hlas. V ten deň som to však chcel vedieť aj ja.

V tomto okamihu si môžete klásť otázku: Aký hlupák náročky vstúpi do jamy levovej, aby sa strápnil pred tisíckami ľudí?

Otázka je namieste, no nedokážem na ňu v krátkosti odpovedať. Odpoveďou je kniha, ktorú držíte v rukách. K neúspechu som si vytvoril špecifický vzťah. Pozvem ho k sebe na návštevu a dobrovoľne znášam všetky jeho príkoria. Nedovolím mu však odísť len tak bez zaplatenia. Vytrieskam z neho všetko pozitívne, čo sa len dá. Každý neúspech v sebe totiž ukrýva niečo cenné. Dnes profitujem najmä z predošlých zlyhaní a neúspechov, ktorých bolo vskutku neúrekom. Komiksy napríklad kreslím preto, lebo mi nevyšla kariéra v korporátnom prostredí.

V deň, keď som sa postavil pred vypredanú sálu, som mal jediný cieľ: nájsť vzorec. Prečo niekedy rozprávam normálne a inokedy neviem ani zaťať? Prečo je kontext vlastne taký dôležitý? Hrá v tom nejakú rolu hladina adrenalínu, výška hlasu alebo oblasť mozgu, čo má na starosti memorovanie? Dúfal som, že odhalením vzorca nájdem i riešenie problému, ktorý ma tak dlho deptá. Aké to bude pred publikom? O pár sekúnd prišlo rozuzlenie.

Otvoril som ústa a… išlo to. Iste, môj chrapľavý hlas nebol bohviečo, ale dalo sa to prežiť. Väčšina obecenstva sa zrejme nazdávala, že mám len nádchu. Rečnil som celých štyridsaťpäť minút. Publiku som ukazoval niektoré z komiksov, pre ktoré som sa dostal do maléru, a rozprával som im šťavnaté anekdoty. Hltali každé jedno slovo.

Keď som zišiel z javiska, znovunadobudnutú schopnosť rozprávať som zaraz stratil. Keď sa zmenila situácia a mal som prejsť z naučeného prejavu na normálnu konverzáciu, moje hlasivky sa opäť kŕčovito zomkli.

Už som tušil, čo za tým je: problém je len a len v mojej hlave.

Nasledujúce tri roky som sa venoval rozpoznávaniu súvislostí v snahe strhnúť masku skutočnej príčine svojho problému. Ak by sa mi to podarilo, konečne by som sa vymanil zo spoločenskej neexistencie. V knihe opisujem svoj príbeh boja o znovuzískanie hlasu, lebo tento príbeh vhodne ilustruje môj prístup k zlyhaniam. Som presvedčený, že každý neúspech so sebou prináša aj niečo pozitívne a vy ho skrátka musíte vyžmýkať ako citrón, až kým to pozitívum nenájdete.